

MISSZIÓI LAPOK.

(KÜLMISSZIÓ.)

Evangelikus egyházi, bel- és külmissziói havi folyóirat.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Scholtz Ödön, evangélikus lelkész,

Ágfalva (Sopronmegye),

kihez a lap szellemi és anyagi részét illető összes közlemények küldendők.

Előfizetési ár egész évre 5 korona.

Egyes szám ára 50 fillér.

Hirdetések egyezség szerint számíttatnak.

A végett hagytalak téged Krétában, hogy a hátramaradt dolgokat hozd rendbe és rendelj városonként presbitereket, amiképen én néked meghagytam; ha van feddhetetlen, egy feleségű férfi, akinek hívó, nem kicsapongással vádolt avagy engedetlen gyermekei vannak. Mert szükséges, hogy a püspök feddhetetlen legyen, mint Isten sáfára; nem akaratos, nem haragos, nem részeges, nem verekedő, nem rút nyereszkes, hanem vendégszerető, jónak kedvelője, mértékletes, igaz, tiszta, magatüretető; aki a tudomány szerint való igaz beszédhez tartja magát, hogy inthessen az egészséges tudománnyal és meggyőzhesse az ellenkezőket. (Tit. 1, 5—9.)

Pál apostol első római fogságából kiszabadulva keletre ment. Ez alkalommal Krétába is eljutott, hol szintén hirdette az evangéliomot Jézusról. De úgy látszik, hogy az apostol nem maradt sokáig a szigeten; csak Titust hagyta ott, hogy a *hátramaradt dolgokat rendbe hozza*. Titust azért, mivel ez a közös hit szerint való igaz fia, mint általa keresztelt hű tanítvány, az ő szellemének megfelelően teljesíteni majd feladatát. A szigeten több gyülekezet alakult, de még hiányzott nekik az a szilárd alap, melyen biztosan állhattak s áldásosan fejlődhetek volna. Ezt lerakni s rajta tovább építeni volt Titusnak feladata.

Fontos momentumok ezek az Úr munkásainak megítélésében. A lelkészi hivatal jogosultságát és szükségességét bizonyítja e hely. Az apostol, miután elhintette a krétaiak között az evangéliom magvát, nem hagyta azokat magokra, azzal az utasítással, igyekezzék immár kiki a maga módja szerint azt a magot szívében nagyranövelni és saját kénye kedve szerint Isten országát építeni. Nem; tanítványát hagyta közöttük, hogy vezesse a fiatal keresztyéneket s szervezze gyülekezeteiket. Ime, nem nyilvánvaló-e azoknak a szektáknak tévedése, melyek a lelkészi hivatalt

feleslegesnek, sőt épen károsnak mondják? Nem felesleges biz az, hanem inkább szükséges; a gyülekezettel szerves kapcsolatban áll, úgyhogy ez nélküle el sem lehet. Ahol gyülekezet van, lelkészi hivatal is van, ahol ez nincs, ott nincs az Urnak szent gyülekezete.

Mivel azonban e hivatal oly nagy jelentőségű, csak az Urnak hű sáfárai vagyis méltó munkások valók bele. Pál apostol is a közös hit szerint való igaz fiát hagyta Krétában s bizta meg a fiatal gyülekezetek szervezésével és vezetésével, világos intésül, hogy mindig csak hívő férfiak állíttassanak a gyülekezetek élére. Pedig hányszor épen az ellenkezőjét lehet tapasztalni, hogy épen a hitnek hivatott hirdetői hitetlenségükkel még kérkednek is s magokviseletével megbotránkoztatják a gondozásukra s vezetésükre bízott hiveket. Az ilyenek nem az Úr rendelte sáfárok. Náluk hiányzik az életük méltó folytatásához szükséges alap: a hit. Ez kívántatik meg első sorban az Ur szolgáláiban, a többi kellék ebből már magától folyik.

Ez irányban utasítja az apostol Titust, midőn meghagyja neki, hogy *városenként presbitereket rendeljen*. Pál ezt már nem maga végezte, hosszabb idő volt szükséges, hogy az ezen hivatalra alkalmas egyének megismerhetők legyenek. Hiszen a hit eleinte csak mustármagként van a szivben s csak idővel fejlődik hatalmas fává. De az apostol a gyülekezeti előjárók választásának fontos ügyét mégsem bizta teljesen a krétaiakra; mert úgy vélekedett, hogy nagyobb léssen tekintélyök, ha meghívásuk az apostolra vihető vissza. Ezért mondja Pál Titusnak: *amiképen én néked meghagytam*.

Fontos, hogy az apostol minden városnak külön rendelt presbitereket. Jól tudta, hogy jó lelkipásztorkodás csak úgy lehetséges, ha a lelkipásztorok ismerik gyülekezetüket, annak minden egyes tagját.

Milyennek kívánja most már Pál a megválasztandó presbitert? *Feddhetetlennek*, hogy sem a keresztyének sem a nem keresztyének ne találjanak rajta semmi gáncsolni valót; *egy feleségű férfúnak*, akin semminemű erkölcstelen kicsapongás nem vehető észre, ki a szó szoros értelmében csak *egy* asszonynak férje; *olyannak, kinek hívő, nem kicsapongással vádolt avagy engedetlen gyermekei vannak*. Ez az utóbbi követelmény talán Jézusnak azon

szavain alapszik: Aki hű a kevésen, a sokon is hű az (Luk. 16, 10). Aki saját családját nem képes az Urhoz vezetni, hogyan hirdethetné az idegeneknek az evangéliomot sikerrel? Ki saját gyermekeit nem tudja visszatartani a kicsapongástól, hogyan tehetné azt távolabb állókkal? S ki saját házanépének nem tud parancsolni, vajjon engedelmeskednének-e annak gyülekezete tagjai? S e követelmények nem talán az apostol önkényéből folyók. Benne rejlenek ezek a presbiternek már ama fogalmában, hogy ő „Isten sáfára.“ Mint ilyen, mint az „Isten házának“ (I. Tim. 3, 15) intézője s a gyülekezetnek felügyelője (episzkoposz) szükséges, hogy a maga házát jól igazgassa s mint olyan, ki hivatalát az Istentől vette s isteni javak felett örködik, gyülekezetét Isten akarata szerint kormányozza. Ezt pedig csak úgy teheti, ha *nem akaratos* s *nem jár el* mindenben saját belátása és önkénye szerint, ha *nem haragos*, nem keresi önmaga bajának orvoslását, hanem Isten kegyelmétől várja azt, ha *nem részeges*, hogy minden pillanatban alkalmas legyen az Isten országára, *nem verekedő* és senkit sem akar elnyomni, *nem rút nyereszkedő*, hogy a földi vagyon mellett el ne veszítse lelke üdvösségét; hanem inkább *vendégszerető s a jónak kedvelője*, ki örömmel fogadja be a hajléktalanokat s hathatósan támogat mindent, ami jó és nemes; *mértékletes*, ki józanul megtudja itélni a világot; *igaz, tiszta*, ki megadja mindenkinek a magáét, az embereknek úgy mint az Istennek, s nem szentségteleníti meg az Urnak nevét néhány marok árpáért (Ezékiel 13, 19); *magatürtető* ki féken tartja vágyait s elfojtja szenvedélyeit. S végül ha *a tudomány szerint való igaz beszédhez tartja magát*, „nem véleményekhez, kedvenc eszmékhez avagy szellemesnek tetsző különcködésekhez.“ Nem a görög bölcsek tanait érti az apostol a „tudomány“ alatt, nem is a krétaiak prófétájának (12 v.) mondásait, hanem azt a tant, melyet Jézus és az apostolok hirdettek, mely egyedül képesítheti a püspököt arra, *hogy inthessen az egészséges tudománnyal és meggyőzhesse az ellenkezőket*. Nem szorul ez szép szavakra, tetszetős képekre: lélek és erő lévén, egyszerű alakban is nagyszerű. Intés azoknak, kik hajlandóságot mutatnak, hogy nemes pályafutásban tusakodjanak, meggyőzés azoknak, kik Isten igéjével ellenkeznek. Minden lelkésznek akad dolga ilyen ellenkezőkkel. Vajjon mit tegyen velők, ha nincs a tudománnyal

való igaz beszédnek birtokában? Elnémuljon, mint aki érzi ügye vesztét? Az ilyen ember nem a gyülekezet élére való. Csak aki nem nézi, hogy egyébről tudjon, mint a Jézus Krisztusról, még pedig mint megfeszítetttről (I. Kor. 2, 2) s nem nagy ékesszólással avagy bölcseséggel, hanem léleknek és erőnek megmutatásával hirdeti Istennek nagyságos dolgait, az képes meggyőzni az ellenkezőket.

A világ szeretné a lelkészek tekintélyét annyira lerontani, hogy megfoszthatnának az isteni sáfárnak minden jogától. De az Isten mindig talál utat-módot, hogy az erőnek, a szeretetnek és fegyelemnek szellemével felemelje őket, hogy alkalmasak legyenek magasztos munkájukra. Ne zárkózzunk el e lélek hatása elől!

S. J.

Megnyitó beszéd.

A misszióegyesület alakuló gyűlése alkalmával tartotta:
lic. Schmidt Károly Jenő.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

A mai nap hazai ágost. h. evang. egyházunkra nézve bizonyos tekintetben történeti jelentőséggel bír. Ágost. h. evang. missziói egyesületünk megalakulásával egyházunk is azon luth. egyházak sorába lépett, amelyek már régóta hű munkásai a külmissziónak. A mai nap tehát egyrészt új munkamezőt nyitott meg egyházunk előtt, másrészt pedig új kapcsolatot is fűzött közöttünk s testvéregyházaink közt.

Jól tudom, hogy a külmisszió ügye már eddig is hű előharcosokra s áldozatkész barátokra talált nálunk. Amit az áldottemlékü Wimmer a dunántúlbán már 60 év előtt s szeretve tisztelt püspökünk D. Baltik Frigyes öméltósága a felvidéken már 30 év előtt kezdett, illetőleg tett a misszió érdekében, az nem volt hiábavaló. S különösen az utolsó időben mindig többen meg többen érdeklődtek a misszió iránt, különösen amióta Scholtz Ödön ágfalvi lelkész, egyletünk első egyházi elnöke, lapjával ébresztette s ébren tartotta az érdeklődést a misszió iránt. De épen mindez szükségessé tette a szervezkedést, az erők egyesítését, ami nálunk, úgy mint másutt is, *egyleti* formában legjobban érhető el.

Igaz, hogy a misszió az egész egyház dolga s mint életmozzanat az egyházi élet, az *egészséges* egyházi élet szükségszerű megnyilvánulása. A fa csak addig él, amíg növekszik, terjeszkedik. A misszió megszűnése a kereszttyénség haldoklásának jele volna. Igenis: a misszió az egész egyház dolga. De igaz az is, hogy csak azon egyháztagnak munkája lehet, kik *eleven* hitben állanak s személyes tapasztalatból tudják, hogy milyen áldással jár a kereszttyénség s akik azért s mert az *Ur parancsa* is vezérli őket, *kénytelenek* a misszióval foglalkozni. Ezek *egyletbe* összefoglalva mintegy az egyház nevében

végzik annak missziói munkáját. Amely egyháznak van missziói egylete, az dolgozik a misszió terén s bizonyítja ezzel is, hogy él. Így a mi egyházunk is! Egyletünk megalakulása biztató jel arra nézve, hogy hazai ágost. h. evang. egyházunk is él s élni akar.

S így a mai nap tulajdonkép, *bár már* öröm fényében ragyog: új munkát, új testvéri közösséget, új életet jelent egyházunkra nézve s csak egy szót birhat jelszavául: *előre!*

Üdvözöllek titeket s kívánom, hogy a mai nap s ezen estély is hozzájáruljon ahhoz, hogy egyleti munkánk áldásos legyen drága hazai egyházunkra nézve, oly értelemben, hogy élő tagul bizonyúljon az egész keresztyénség testén!

Misszióegyesületünk feladata.

Irta s a magyarhoni ág. h. evang. misszióegyesület pozsonyi alakuló gyűlésén felolvasta:

Scholtz Ödön.

Mélyen tisztelt közönség!

Utolsó egyetemes közgyűlésünk egyházunk jövőjére kiható sok nagyjelentőségű határozatot hozott. Ilyen volt a magyarhoni ág. h. evang. misszióegyesület alapításának engedélyezése, miről a közgyűlési jegyzőkönyv 132. pontja így szól: „A közgyűlés a beterjesztett alapszabályokat jóváhagyja és a jóváhagyási záradékkal való ellátásukat elrendeli.“

Ezen határozat oly jelentéktelennek látszott, hogy nemcsak a fővárosi napilapok, hanem még evangélikus egyházi lapjaink sem emlékeztek meg róla. Pedig vele egyházunk számos lelkes tagjának több mint tízéves nemes törekvése ért célhoz s a jóváhagyott alapszabályok alapján egyházunk most már egy általa eddig csaknem teljesen elhanyagolt, de rendkívül fontos keresztyén kötelesség teljesítésére, és evangéliomi munka elvégzésére vállalkozott.

Lássuk, mi lesz ma megalakult evang. egyházi misszióegyesületünk feladata?

Ezen kérdésre az egyesület alapszabályai mindenek előtt így válaszolnak: „Az egyesület célja a magyarhoni ágost. h. evang. egyház tagjainak alkalmat nyújtani, hogy az Ur misszióparancsát (Máté 28, 19) követve, az ágost. h. evang. egyház missziómunkájában részt vegyenek s ez által a maguk részéről is lehetővé tegyék, hogy az evangéliom a pogány népeknek egyházunk hitvallása értelmében, tehát tisztán és hamisítás nélkül hirdetessék.“ (2. §.)

Jézus urunk hivatkozott misszióparancsát mennybemenetele előtt adta tanítványainak. Máté ezen parancsot így jegyezte fel: „Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiunak és a Szentléleknek nevében (28, 19). Márk szerint ugyanezt így

fejezte ki Jézus: „Elmenvén a széles világra, hirdessétek az evangéliomot minden teremtésnek“ (16, 15). Lukács pedig így hagyta ránk Jézus utolsó parancsát az apostolok cselekedeteiről írott könyvben: „Hanem vesztek erőt, minek utána a Szent Lélek eljö reátok: és lesztek nékem tanúim ugy Jeruzsá'emben, mint az egész Judeában és Samáriában, és a földnek mind végső határáig“ (Ap. Csel. 1, 8. V. ö. Luk. 24, 47-tel.)

Világosabban és határozottabban Jézus alig fejezhette volna ki végső akaratát s szavaiból tudós és tudatlan láthatja, hogy az Ur tényleg elrendelte, hogy az ő életéről és szenvedéséről, haláláról, feltámadásáról és mennybemeneteléről szóló örömhír az egész világon hirdettessék, mert ha nem ezt akarta volna, akkor nem szólt volna tanítványaihoz „minden népekről“, „minden teremtsérről“ és „a földnek végső határáról.“

De valjon eleget tettek-e a tanítványok s azok utódai, s valjon eleget tesz-e a mai keresztyénség az Ur misszióparancsának? Az apostolok és segítőtársaik mint tudjuk oly lelkes buzgalommal feleltek meg az Ur rendeletének, hogy haláluk idején már körülbelül egy fél millió zsidó és pogány tért Krisztushoz, utódaik pedig az Ószövetség nagyszámu missziói vonatkozású feljegyzései s az apostoloknak az evangéliom egyetemességét hirdető tana által is buzdítva oly lelkesedéssel folytatták a szent munkát, hogy működésük folytán egyik pogány nép a másik után tért be Isten országába. Így az összes európai országokban létező keresztyén egyházak is az akkori misszióknak köszönik lételüket s hazánk első királyát Istvánt is az tette kora egyik legnagyobb államférfiává, hogy felismerve a keresztyénségben rejlő erkölcsi és kulturális erőt, azt mint igazi hittérítő, népe közkincsévé s országa jövőendő fejlődésének alapjává tette. Valahányszor azért az „apostoli király“ címzést ajkunkra vesszük, ne feledjük el soha, hogy az apostoli, a hittérítői kötelezettséget nemcsak mennyei Urunktól és Királyunktól, hanem hazánk első apostoli királyától is örököltük!

Igaz, a középkorban megcsontosodott egyház erejét és idejét több századokon át az Izlammal folytatott küzdelem kötötte le, s midőn a reformáció idejében az anyanyelvre lefordított szentírásból ismét közismertté lett Krisztus misszióparancsa, azt a belső és külső kiépítésével elfoglalt evang. egyház egyelőre nem teljesíthette, úgy hogy ezen időben a kath. népek fenhatósága alá jutott „új világ“ pogány népeinek hatása alatt is, csak a jórészt ezen célból alakult jezsuita rend róttá le a missziói kötelességet.

De mihelyt az evang. egyház megerősödött s a tengermelléki prot. országok a pogánylakta új világrészekkel szintén összeköttetésbe léptek, megindult egyházunkban is a missziói munka. A hallei hires árvaatya *Francke* már 1701-ben rámutat a misszióparancs betöltésének kötelességére s megveti a most oly virágzó német evang. hittérítés alapját, 1786-ban pedig az egyszerű cipészből világhírű tudóssá és hittérítővé emelkedett *Karey* (olv. Kärri) Vilmos vetette fel a northamptoni (olv. norszämt'n-i) konferencián az evang. misszió történetében oly nagy jelentőségű kérdést: „hogy valjon Krisztusnak az apostolokhoz intézett azon parancsa, hogy ta-

nítsanak minden népet, nem kötelező-e az apostolok összes igehirdető utódaira, a világ végezetéig?!”

A feleletet ezen kérdésre az evang. világmisszió mai statisztikája adja meg, mely szerint jelenleg 294 evang. misszióegyesület szolgálatában 18,999 kiküldött hittérítő s 95,876 benszülött missziói munkás 40,535 misszióállomáson terjeszti Isten országát s a pogányokból máig gyűjtött 4,331,138*) megkeresztelt egyháztagnak hirdeti az evangéliomot, 29,868 missziói iskolában 1.304,905 keresztyén és pogány gyermeket tanít, 1162 kórházat és klinikát, 247 árvaházat, vakok és siketnémák részére 30, belpokosok részére pedig 100 menházat tart fenn stb, s hogy az evang. keresztyénség ezen óriási, az egész földkerekséget behálózó missziómű fenntartásához csak az utolsó számadási évben is 124.052,880 koronát áldozott. Való igaz, hogy a misszió, kételyektől s hitelenségtől marcangolt korunk legnagyobb csodája s a keresztyénség legdicsebb apológiája!!

De ha ezen, csak a protestáns világmisszióra vonatkozó csodás adatok szent lelkesedésbe hozzák szívünket, lelkesedésünk lángja lelohad, ha halljuk, hogy mi vagyunk a földkerekség egyetlen evangélikus népe, mely eddig egy egész missziószázad lefolyása dacára, kitért a missziói kötelesség teljesítése elől. Ezt a százados mulasztást akarjuk jóvátenni s pótolni, midőn hazai evang. misszióegyesületünk megalapításával Krisztus missziói parancsának betöltését beillesztjük magyarhoni ág. hitv. evang. egyházunk programjába.

Az említett csodával határos eredményt az összes protestáns denomiációk együttesen érték el, de magától értedődik, hogy a felsorolt adatok között nagyságának, elterjedtségének s a birtokában lévő „hitigazság“ hódító erejének megfelelő helyet foglal el lutheránus egyházunk, mely Németországban, Dániában, Svéd- és Norvégországban, Finnlandban, Hollandiában, Északamerikában és Ausztráliában virágzó hittérítő társulatokat tart fenn s természetes, hogy ma megalakult hazai ág. hitv. evang. misszióegyesületünk is egyházunk hitvallási alapján állva, ezen hitvallás értelmében, „tehát tisztán és hamisítatlanul“ igyekszik majd az evangéliomot a pogányokhoz juttatni. Ha egyházunk *élő* egyház volna, vagyis ha minden egyes tagja át volna hatva a Krisztus istenfuságában való hittől s érezné ezen hitnek boldogító és üdvözítő erejét, akkor maga *az egyház mint ilyen* teljesítené a missziói parancsot, mint pld. a herrnhuti testvérgyülekezet, mely maga csak 41,554 lelket számlál s eddig már 101.216 pogánykeresztyént gyűjtött maga köré. De amilyen mértékben alászáll az egyházi élet a nagy országos és népegyházakban, oly mértékben szabad egyesülési működésé alakul át bennük a hittérítés ügye s ismerve hazai egyházunknak jelen szomorú helyzetét, egyelőre mi is egyesületünkben kezdünk feladatunk végzéséhez. Hiszen a beavatottak tudják, hogy amint a racionalizmus nevébe burkolt hitelenség a 18. század utolsó negyedében

*) Az Északamerikában keresztyén hitre tért zerecsenekkel 11,563.000 megtért lélek az evang. misszió 100 éves munkásságának látható eredménye.

elsorvasztotta a Francke alapította dán-hallei misszió életgyökerét s gyilkolólag hatott a németalföldi protestánsok előbb oly virágzó gyarmati missziójára, úgy mi sem számíthatunk ezen körök és a nagy tömegek, hanem csak a szentek gyülekezetének támogatására.

Azért, míg Isten lelke nem ébreszti köztünk is új életre a holt csontokat, nem is kezdhetünk valamely önálló missziómező megművelésébe, hanem szövetkeznünk kell olyan missziói körökkel, melyekkel ugyanazon alapon, vagyis a közös hitvallás alapján állva, ugyanazon cél, vagyis a Krisztus igaz egyházának terjesztése érdekében együtt működhetünk. „Évégből — mondják jóváhagyott alapszabályaink — az egyesület mindaddig míg önálló missziómező megműveléséhez foghat, valamely már létező ágost. h. evang. (ev. luth.) misszióegyesülettel összeköttetésbe lép, az ezen egyesület kötelékébe lépő magyarhoni ág. h. ev. misszióövendékek kiképeztetéséről gondoskodik s főképen azon misszióállomások fenntartására törekszik, melyeken idővel ezen magyarországi ág. h. ev. hitterítők működnek.“ (3. §.)

Azon egyesület, mellyel egyelőre karöltve fogunk működni, a Lipsében székelő egyetemes lutheránus jellegű missziótársaság, melyet nemcsak Németország luth. körei, hanem az orosz, lengyel, svéd, dán, francia, angol, osztrák, stb. lutheránusok nagy serege tart fenn, s amely azért minden nemzeti-ségi érdeken és elfogultságon felülemelkedve, csak magáért az evangéliomért működik Keletindia és Keletafrika pogány népei között. Ezen misszióhoz régibb, benső viszony fűzi hazai egyházunkat. Néhány év előtt a Lipcsei Misszió már keblére ölelt volt egy korán elhunyt lelkes magyar ifjut*), ki mint növendék a missziói szemináriumba lépett s akinek hamvai most a drezdai temetőben nyugosznak, amely városban 1836-ban buzgó luth. férfiak imádsága között s hitvalláshűségük gyümölcseként a lutheránus misszió megszületett. Az említett szemináriumban jelenleg is tanul egy hazai ifju**), ki Isten segítségével két év mulva már mint hazai *egyházunk első kiküldött* hittérítője indulhat majd el az evangéliom hirdetése végett a pogányok közé. Ugy érzem, hogy csak kötelességet teljesítünk, ha a Lipcsei Misszióknak az ezen ifjú kiképeztetéséből támadó költségeit hazai misszióegyesületünk fedezi s ha majdan kiküldetési költségeinek s azon misszióállomás fenntartási költségeinek viselésére is törekszünk, melyen idővel ezen hazánkfia fogja kitűzni a kereszt jelvényét. Ezen ifjú példáját bizonyára mások is követik, úgy hogy idővel a Lipcsei Misszió egyik működési területén külön esperességet vagy püspökséget is alkothatunk.

De tovább megyek. Ha hazai misszióegyesületünk a hívők lelkes felkarolása folytán kellően megerősödik, úgy belefoghatunk azon missziói munkába, melyre „Külmisszió“ című folyóiratomban már 1900-ban rámutattam, azt fejtegetve, hogy az alkotandó misszióegyesület főcélja a hazánkhoz politikai függésbe jutott félmillió mohammedánus megtérítése lesz. S talán Isten ujmutatását láthatjuk benne, hogy Bosznia és Hercegovina épen abban

*) Bold. Mazsár János. — **) Roth Henrik.

az évben csatoltatott véglegesen az osztrák-magyar monarchiához, amely évben egyetemes közgyűlésünk misszióegyesületünk alapszabályait jóváhagyta. 300 évig fojtogatta a török hazánkat s benne a keresztyénséget; ó, mily magasztos, milyen dicső volna, ha végre oly sok idő múltán, a Krisztusi szeretet melegével fizethetnők neki vissza, az elszenvedett ádáz gyűlöletet.

Ha azonban ilyen nagy dolgokat akarunk cselekedni az Urért, akkor nem csak azok állandó és lankadatlan közreműködésére van szükségünk, akik már eddig is hozzánk csatlakoztak, hanem minél több lelkes és áldozatrakész munkatársat kell zászlónk alá toboroznunk. Azért egyesületünk „nyilvános gyűléseket, ünnepélyeket, előadásokat tart az ország bármely helyén s hittérítők meghívásával is missziói körutazásokat rendez“. (4. § a és b). S mindjárt mai első missziói ünnepélyünkkel is megmutatjuk, hogy nem parádézni s tüntetni akarunk, hanem azért tanácskozunk, predikálunk és imádkozunk, hogy gyűléseinkből áldás fakadjon ugy reánk gyűlésezőkre, mint a minket szivesen látó hívő gyülekezetekre. Az sem véletlen, hogy itt Pozsonyban kezdtük meg gyűléseink sorozatát. Ez a gyülekezet, hol annyi szeretetalkotás hirdeti a hivek élő hitét, sok igaz misszióbarátot is számol soraiban s tudjuk, hogy ezeknek áldása fog további vándorutunkon kísérni. Ezen áldás hatása alatt s a Lipcsei Misszió jelenlévő felügyelőjének szives közreműködésével rendezzük, mintegy a mai alakuló gyűlésből kifolyólag, missziói előadások tartása végett, az első missziói körutazást, hogy minél több gyülekezet közvetlenül is értesüljön egyesületünk megalakulásáról. Ezt az elsőt követi aztán a többi, nem önző célból, hanem azért, hogy a misszió történet gazdag tárházából minél több lelki eledelt nyujtsunk hiveinknek s gyülekezeteinknek. Mert a misszióügy felkarolása által egy a hitéletet mélyítő, a benső szivbéli vallásosságot és kegyességet előmozdító tárgygyal gazdagodik igehirdetésünk; missziói órák és missziói ünnepek rendezésével gyülekezeti életünk is megélnékül, tervezett kiadványaink pedig fejleszteni fogják hiveink egyházi és vallásos ismeretét s gondolatvilágát.

Ilyen szép és magasztos feladatot tüztünk magunk elé, bár jól tudjuk, — hiszen a missziótörténet tanúsága szerint mindenütt így volt — hogy működésünkben mint eddig, ugy ezentul is sok ellentmondásra fogunk találni. Ne zavarjuk a pogányok boldogságát; ha szükségük van rá, megszerzik azok maguknak az európai kulturát a misszió segítsége nélkül is; fordítsuk pénzünket és erőnket inkább a hazai nyomor enyhítésére. Ahány szó, annyi önámítás! A pogányok boldogsága merő képzelet. Aki nem hiszi, az olvassa el a római levél első fejezetét, hol Pál apostol írja le a pogányság borzalmaait, ki jól ismerte őket. S mit visz ezen szegény népeknek a „modern kultura“? Pálinkát, golyót, puskaport s a legundokabb fajtalanbűnököt. Mert sajnos, a köztük lakó névleges keresztyének miatt „káromoltatik az Istennek neve a pogányok között“. (Róm. 2, 24.) Ellenben ahol a keresztyén misszió számottevő tényezővé lett, ott eltűnt a bálványimádás, a soknejűség s a rabszolgaság, ott nem folyik többé patakokban az emberáldozatok vére, megszűnt a fajgyilkoló vérengzés s béke és szeretet tért be megszámlálhatatlan szivbe és családba. A misszió átalakító hatását a legszebben

illusztrálja pld. India, hol az angol hatóság a misszionáriusok befolyása alatt tiltotta el a gyermekgyilkolást és özvegyégetést, úgy hogy ott most évenként átlag 100,000 gyermek és 8000 özvegy menekül meg a borzalmas tüzhaltól. . . Ezt tudva, értjük csak meg, hogy miért csüggnék a megtért pogányok gyakran oly őszinte szeretettel hittérítőiken s miért hangzik még ma is sok millió pogány ajkáról az a hívó szózat felénk, melyet egykor egy macedon férfiú intézett Pál apostolhoz: „Jer által Macedóniába és légy segítségül nekünk!“ (Ap. csel. 16, 9.)

S ha így látjuk, hogy milyen áldás forrása a keresztyén misszió a pogány népekre, úgy semmiféle áldozat sem lehet túlnagy érte. Különben sem igaz, hogy a missziói áldozatok miatt más egyházi intézményeink megkárosodnának. Ellenkezőleg, ahol szívesen áldoznak a misszióra, ott jut a legtöbb a hazai egyházi szükségletek fedezésére is. Példa reá Anglia vagy Németország, hol a virágzó külmisszió mellett esodálatot keltő belmissziói alkotások hirdetik a hit teremtő erejét, vagy hazánkban, hogy csak egy gyülekezetet említek: Felső-Lövő. Itt a hires Wimmer utódja Blochmann Ernő lelkész és az akkori képezdei igazgató Rösch Frigyes*) buzgósága kövekeztében „a bel- és külmisszió előmozdítása, élesztése és segélyezése végett“ már 1858-ban egylet alakult s bár ez a gyülekezet most is évenként több mint 200 koronát áldoz a külmisszióra, mégis ott is mindig az első, a *legelső*k között van, ahol belmissziói célokra, a gyámintézetre stb. kell áldozni. Azért egyik főfeladatunk lesz odahatni, hogy ez mindenütt így legyen, hogy a kül- és belmisszió minden gyülekezetünkben egymást ébressze, támogassa s Isten országának megerősödését és terjedését kölcsönösen előmozdítsa.

Még egy nagy akadálya van minálunk ugyszólván minden egyházi munkának: a nemzetiségi különbség s az ebből folyó sok féltékenykedés, félreértés és surlódás. Kevéssel alapszabályaink jóváhagyása után egy helyről a következő levelet kaptam: „Abban a hitben és reményben, hogy az alakuló „magyarhoni ág. h. ev. misszióegyesület“ szeme előtt fogja tartani az Apost. Cselekedetei 10. részének 34. és 35. versében foglalt szavait: „örömmel és készséggel csatlakozom az Ur munkásaihoz s kérem jegyezzen be az egylet tagjai közé.“ A hivatkozott szentirási hely pedig így szól: „Bizonytal látom, hogy nem személyválogató az Isten; hanem *minden-nemzetben* kedves előtte, ki őt féli és igazságot cselekszik.“ Azt hiszem, hogy ez másképp nem is lehet s ha van tér, ahol minden félreértés nélkül vállvetve mindnyájan együtt működhetünk, úgy ez a misszió tere, ahol mindnyájan egyesülünk a hó imában: „Jöjjön el a Te országod!“

Ezekben ismertettem, Mélyen Tisztelt Közönség, misszióegyesületünk feladatát s azon irányelveket, a melyeknek szem előtt tartásával igyekszünk Isten segítségével hazai egyházunkban is missziói életet teremteni. De szent feladatunkat csak úgy valósíthatjuk meg, ha a rokon lelkek úgy itt mint egész egyetemes egyházunkban teljes odaadással felkarolják ügyünket s ha egyesületünk minden egyes tagja a szent úgy lelkes misszionáriusa lesz.

*) Jelenleg soproni nyug. főreáliskolai tanár.

Warneck, a nagyhirű missziói tudós és író azt mondja: „Korunk pogány missziója minden hiányossága és árnyoldala mellett is olyan mű, mely Isten dicsőségét hirdeti.“ Feladatunk, hogy ezentúl csekély erőnkkel, de szent buzgalommal mi is hozzájáruljunk ezen az Ur dicsőségét hirdető mű fejlesztéséhez!

Missziói imádság.

A misszióegyesület alakuló közgyűlése alkalmával tartott istentiszteleten mondotta:

Pröhle Károly.

Mindenható Isten, szerető mennyei Atyánk a Jézus Krisztusban! Szívünk mélyéből adunk hálákat te néked a te végtelen kegyelmedért, hogy az idők teljességében elküldötted a te egyszülött Fiadat, a világ világosságát, hogy minden, valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök életet vegyen. Hála néked, hogy ezt az üdvözítő evangéliomot ma is hirdetteted széles e világon és mi közöttünk is, hogy legyen megmentője az elveszetteknek, megszentelője a bűnösöknek, vigasztalója a bánkódóknak, ereje a gyengéknek, kenyere az éhezőknek, világossága a sötétségben járóknak, élete a haldoklóknak. Óh add áldásodat szent igéd hirdetésére közel és távol és a jelen alkalommal is, a midőn a te szent országod terjesztésének ügye, a te házad iránt való buzgó szeretet hozott össze bennünket alapvető, uttörő munkára. De óh Uram, érezzük mélyen, hogy az ügy, a melynek szolgálni akarunk, *szent*, mi pedig gyarló bűnösök vagyunk; a munka, a melyre vállalkozunk, *nagy és nehéz*, mi pedig gyengék, magunkban tehetetlenek vagyunk. Ha te nem építed a házat, ha te velünk nem vagy, minden mi munkánk és igyekezetünk hiabavaló. Óh azért mély alázattal és töredelemmel kérünk tégedet, mennyei Atyánk, ne vess el minket, gyarló, bűnös gyermekeidet a te orcád elől és ne bánj mi velünk ami érdemünk szerint, mert akkor elveszünk és jaj mi nekünk; hanem a te szent Fiadnak, a mi Urunk Jézus Krisztusnak érdeméért, drága szent véreért irgalmazz és kegyelmezz minékünk. A te szent lelkednek erejével tisztítsd, ujítsd, szenteld meg a mi sziveinket, hogy ne akarjunk mást, mint azt, hogy a te szent neved bennünk és általunk is megszenteltessék és a te országod terjedjen a földön mindenütt. Add áldásodat munkánkra és mindnyájunkra. Hallgasd meg könyörgésünket! Szent Fiad a mi Urunk Jézus Krisztusnak nevében kérünk! **Amen.**

Missziói predikáció.

A misszióegyesület alakuló közgyűlése alkalmával tartott istentiszteleten mondotta:

Pröhle Henrik.*)

Kegyelem néktek és békesség Istentől, ami Atyánktól és a mi Urunk Jézus Krisztustól. Amen.

Alapigék: Apost. csel. 16, 8—15.

Keresztyén testvéreim az Urban! Nekem jutott az a szép, [de] kétszeresen nehéz feladat, hogy mai ünnepünket Isten igéjének világitásába

*) A magyar predikációra eredetileg vállalkozott hitszónok néhány nappal az ünnepély előtt megbetegedett s Pröhle Henrik pozsonyi lelkész volt szíves helyette predikálni, mely önfeláldozó szívességért az egyesületet nagy hálaóra kötelezte. Szerk.

helyezzem s midőn Isten segedelmével ma megalakíthattuk a magyarországi ág. hitv. ev. misszióegyesületet, itt az Ur házában, e szent gyülekezet előtt is felmutassam annak a munkának szükségességét, szépségét és áldását, amelynek támogatására ez az egyesület alakult. Ez a munka nem egyéb, mint a misszió, amely hivatva van az üdvözítő evangéliom terjesztésére mindazok között, akiket az evangéliom még nem boldogít, — az Urnak akarata szerint, aki meghagyta, hogy hirdessük az evangéliomot minden népeknek.

Midőn erről a munkáról szólni akarok, alig fordulhatunk a szentírásnak megfelelőbb könyvéhez, mint az apostolok cselekedeteihez, a mely a legrégebb, az alapvető misszió történetét rajzolja; alig kereshetünk megfelelőbb egyéniséget, akinek példáján indulhatnánk, mint Pál apostolt, Istennek ezt a kiválasztott eszközét, aki úgyszólván az egész akkor ismert világon meghordozta a Krisztus evangéliomának zászlaját — és diadalmasan hordozta meg.

Ő áll ma is előttünk felolvasott alapigéinkben. Épen egy végtelenül fontos és következményeit tekintve óriási hatású lépés előtt látjuk az apostolt: akkor, midőn az Ur utmutatása szerint elhagyja az ázsiai tartományokat és átlép Európába. Átlép, — nem azért, hogy országokat és népeket fedezzen fel, nem, hogy kincseket gyűjtsön, hanem azért, hogy Mestere és Üdvözítője nevében szellemi segítséget hozzon az ő Európa üdvösség után sóvárgó népeinek. Lelkek megmentésére jön át Európába. Ezt érzi szent kötelességének, ezért lángol a szive. Ime a missziói munkások igazi lényege és feladata minden időben: lelkek megmentése a Jézus nevében! — Meltán mondhatjuk azért:

A misszió a legszentebb mentő munka.

- I. *Tere ott van mindenütt, ahol Istent kereső emberszív dobog;*
- II. *eszköze az evangéliom,*
- III. *ereje maga az Ur.*

I. A misszió *munka*, testvéreim az Urban, és nem egyesek kedvtelése. Avagy képzelhetünk-e fárasztóbb és nagyobb önmegtágadást követelő munkát, mint a melyet Pál apostol végzett? „Bejárta már egyszer Syriát, Cyprus szigetét, Kis-Ázsia különböző tartományait; — járatlan utak, fáradalmak, akadályok, veszélyek nem riasztották vissza; éhen, szomjan, ázva-fázva, hozzá még a hitetlenek gúnykacaja s a felbőszített tömegek durva bántalmazásai közepette jár városról városra, országról országra; minden hálátlanságért és gyűlöletért a szeretet és békesség ígéivel feelve. És most újra útban van, második nagy hittérítő útjában. Itt is, ott is zárt ajtókra, kemény szivekre talál; de tovább megy örökös reménnyel, lankadatlan munkakedvvel. Óh, ha ez nem munka, akkor nem tudom, kinek nyújtuk a munkást megillető pálmát! Olvassátok el a második korinthusi levél 11-ik fejezetét és látni fogjátok azt az óriási munkát, amelyet az apostol végzett s igazat fogtok neki adni, hogy őt többet munkálkodott a többiek-nél, de alázattal hozzáteszi, nem ő, hanem Istennek kegyelme, mely vele volt. Ezt a munkát végzi ma is a misszió. Igaz hogy korunk sok tekin-

tetben megkönnyítette ezt a munkát, ami a közlekedést, a tudomány és ipar nyújtotta száz meg százféle segítő eszközöket illeti: de a munka ma is tövises és nehéz és bizony áldozatot követel attól aki szolgálatába lép.

Tartalmát, értékét tekintve ez a munka, a misszió, a legszentebb *mentő munka*. Meghatóan figyelmeztet erre az a szózata, amelyet Pál apostol ott Troásban, az ősi Trója táján hall, midőn gondolatai a hullámzó tengeren túl szállnak s ott látja maga előtt lélekben ezt a ami föld-részünket, Isten képeire teremtett, Istent kereső lakóival. Egy macedon férfi jelenik meg lelki szemei előtt és így szól: „Jer által Macedoniába és légy segítségül nekünk!“ Tehát segítséget vár Macedonia, segítséget vár a sötétségben járó pogányság, segítséget vár a lélek Pál apostol ebből a szózatból az Istent kereső lélek jajkiáltását hallja — s az is. És nincs többé kétsége, mi a kötelessége. Tudja, hogy az Ur hívja. Tudja hol a munkatere: azért nem sajnálja, hogy el kell hagynia Kis-Ázsia ismertebb vidékeit.

Ezt ne feledjük testvéreim az Úrban: a misszió mentő munkájának tere ott van, ahol Istent kereső emberszív dobog. Vagy talán annak a pogánynak keblében nem emberszív dobog? — És mire van szüksége az emberi szívnek? Elég neki a föld kincse, öröme, dicsősége? Elég neki a világ tudománya és bölcsessége? Nem! Nézd, a görögöknél meg volt mind ez bőviben s szívük még sem nyugodott meg. Istenre van szüksége a szívnek, arra az Istenre, aki Atyaként keblére ölelje földi gyermekét. A bálványok ezt nem tehetik; hiszen csak az embernek saját alkotásai s bármekkora legyen a számuk, ott marad az üresség, a ki nem elégitett vágy a szívben, ott marad az oltár „az ismeretlen istennek“. S a hol az Isten ismeretlen, ott nincs békessége, reménysége a szívnek; jól mondotta Augustinus, a nagy egyházi atya: „Sajátoddá teremtettél bennünket és meg nem nyughatik a mi szívünk, míg Te benned nem nyugszik, óh Isten!“ Enélkül reménytelen bujdosás az élet, kétségbeesés a halál. Hiába az áldozatok özöne; felszáll a füst, de békesség, felelet nem száll alá onnét; hiába az önsanyargatás, közelebb nem hozza az ismeretlent. — A reménytelen küzködésnek, a mélységes lelki nyomoruságnak ebbe az éjszakájába világít be a misszió; ezen a téren végzi áldott, mentő munkáját.

Szerény munka, csendes munka; a csillogó sikereket, az anyagi hatalmat, a nagytömegek mozgását néző világ nem veszi észre; mert nincs szíve a lélek nyomorának megérzésére; nincs érzéke azok önfeláldozó munkája iránt, akik otthont, hazát, kedveseiket, mindenüket elhagyva, életüket kockára téve hintegetik az ígét, gyujtogatják az igazság fáklyáját. Az a tudomány, amely országok, népek leírásával foglalkozik, észre veszi az emberi építmények árnyalati változatait, a növények legkülönbözőbb fajait és alfajait, a ruházatban nyilatkozó jellemző vonásokat; de egyet nem vesz észre: az embert magát s az emberben az Istent kereső szívet. Ezért elmegy a misszió szerény hajlékai mellett s nincs szava ahhoz az óriási munkához, melyet a misszió a mult században végzett, amely a mélyebben látó tudósok szerint a 19. század leghatalmasabb munkája.

Ezt a munkát akarja felkarolni misszióegyesületünk. Ezt a mentő munkát akarja megértetni a mi jó magyar népünkkel is, hogy kivegye belőle a maga részét s ezen a téren is gyümölcsöztesse Istentől nyert becses adományait Isten országában. Tudjuk, hogy nem a mienk a kezdet dicsősége és érdeme, — nem is keresünk mi érdemet és dicsőséget —; voltak előttünk is buzgó munkásai és nemes támogatói ennek a szent ügynek; de épen ezek szellemében és nyomdokain kíván most tovább munkálkodni egyesületünk, tömörítve a sorokat, egyesítve az erőket, rendszeresen folytatva a munkát, hogy annál gyümölcsözőbb lehessen.

Hogyne számíthatnánk buzgó híveink támogatására, mikor ily szent mentő munkáról van szó? Óh, talán csak elnémultnak tekinthető közöttünk az az ellenvetés: itthon is elég dolgunk van, minek menjünk idegenbe? Pogány testvéreink nem idegenek; tartozunk nekik az evangéliom áldásaival az Úr parancsolata szerint, aki megmondotta: „Hirdessétek az evangéliomot minden népeknek!“ Rajta tehát! Előttünk a nagy munkatér! A misszió munkatere ott van mindenütt, ahol Istent kereső emberszív dobog! Hadd találja meg a kereső a mit keres; hadd legyen velünk együtt boldog!

II. De mivel dolgozik a misszió? Mi az eszköze? — Az evangéliom. Pál apostol tudja, hogy csak ezzel segíthet azokon, akik az Isten és az üdvösség után sóvárognak. Tudja, hogy a macedonoknak sem hozhat egyebet mint az evangéliomot, mert ez, egyedül ez az, amiben saját lelke is boldogságot, üdvöt lelt. Ezért mondja szent igénk: „Mihelyt pedig a látást látta, azonnal igyekezénk elmenni Macedoniába, megértvén, hogy oda hívott minket az Úr, *hogy azoknak prédikáljuk az evangéliomot*“.

De hát semmi egyebet? Ez az egész? Ez az egész! Ebben az egyben, az evangéliomban benne van minden. Ezzel az egygyel segítve van az Istent kereső, üdvösség után sóvárgó lelkeken; mert az evangéliom, „Istennek hatalma minden hívőnek üdvösségére“. Ebben az evangéliomban közeledik az emberhez az Isten örök szeretetében. Itt hajol le hozzá és bizonyítja, hogy nem akarja a bűnös halálát, hanem, hogy megtérjen és éljen. Itt öleli keblére, hogy többé senki és semmi ki ne ragadja őt karjaiból. Óh, és mindez tény és valóság az Úr Jézus Krisztusban. Ő benne jelent meg az Istennek hozzánk való szeretete. Nézd az Urat! Mint veszi magára a földi élet minden szenvedését; mint veszi magára Golgota keresztjét csupa szeretetből, — te éretted, óh ember! Itt van bizonyossága annak, mint szeret téged a te Istened. Aki egyszülött fiát adta éretted, hogyne adna meg neked benne mindeneket! Itt van a leghathatósabb gyógyító balzsam, a Krisztus személyében, életében és halálában megpecsételt isteni biztatás: „Bizzál fiam, meg vannak bocsátva a te bűneid!“ Nem kell immár messze távolban keresni Istenedet; közel van hozzád a Jézus Krisztusban. Nem kell áldozataid, önsanyargatásod ezer és ezerféle reménytelen kísérleteivel magadhoz vonnod; a szeretet lakást vetet vele a te szegény, bűnös szived hajlékában. Nem kell immár oltárt emelned az ismeretlen istennek; hiszen ismered Jézusodat, benne Istenedet s elmondhatod: „Óh tudom, tudom, kiben hiszek; tudom ki üdvözít!“

Testvéreim! Ez az evangéliom a misszió egyetlen eszköze. Minden egyéb csak ennek támogatására szolgál s magában véve semmi. Semmik a mi adományaink, semmik a mi egyesületeink, semmik a mi ünnepeink, semmi minden törekvésünk és sikerünk, ha hiányzik mindebből az evangéliom.

Pál apostol nem kívánt mást tudni sehol, mint a megfeszített és feltámadott Krisztust. Ezt hirdette szóval, cselekedettel, egész életével. Ezért volt ő Krisztusnak s anyaszentegyházának legnagyobb misszionáriusa. S ezzel az eszközzel, a békességnek ezen fegyverével győzött; ezzel segített a lelkeken mindenütt, ahol szavát befogadták. Új élet, az Istenben üdvöt lelt léleknek új élete támad fel mindenütt, ahol az evangéliom fogékony talajra talál. Megujul nemcsak a lélek, hanem megujul a család, a társadalom, megujul Hellász és Itália, Athén és Róma, s a régi világ romjain új világ keletkezik. — És így van ez mindenütt, ahol az evangéliom gyökeret ver. Népiünket mi vezette be az új világba, mi biztosította megmaradását és létét ezer éven át? Az evangéliom. Szívünkbe mi csepegteti a maradandó vigasztalás balsamcseppjeit, ha minden elhagy és a modern kor százféle hálásan vett vívmányai egytől-egyig cserben hagynak? Utolsó sóhajunkat mi avatja reményteljes imádsággá, ha int a sír? Az evangéliom!

Óh boldogok mi, hogy ez evangéliom birtokában vagyunk, érdemetlenségünk, háladatlanságunk dacára! De ez az evangéliom nemcsak a miénk. Ránk bízott ajándék ez, amellyel sáfárkodnunk kell. A világnak szüksége van rá, mely tőlünk várja a segedelmet. Nincs is más eszköz a népek az Istent kereső emberszív boldogítására, üdvözítésére. Ezért állunk mi a misszió szent mentő munkájának szolgálatába és nem szégyeljük ezt, mert a misszió az evangéliomot hirdeti s ez Istennek hatalma.

III. És midőn ezt tesszük, tudjuk azt is, hogy munkánk nem hiábavaló. Nem, mert ennek a munkának az ereje és lelke maga az Ur.

Tapasztalta ezt Pál apostol és erre támaszkodott, ez vigasztalta. Ott van Filippiben, európai első állomásán. Előtte a nagy munkatér: az Istent tudva és öntudatlanul keresők milliói. De hol kezdje el a munkát? Hol az a pont, ahol a sziveket megközelítheti? Óh ne aggódj, hű szolgálja az Urnak! Az Ur már elkezdte a munkát. Te neked csak folytatnod kell. Ime ott van az a kis imádkozó csapat. Szombatonként buzgón kivonulnak a városon kívül egy csöndes patakhoz. Izrael népéhez tartoznak. Zsinagógájuk nincs; a pogányok előtt gúny és kicsinylés tárgyai. És mégis akadnak még a pogányok között is, akik ehhez a kis csapathoz csatlakoznak, mert érzik, hogy itt közelebb az Ur és Izrael Istene, a reménységnek Istene. Ime, az a Lidia is pogány létére az imádkozók között van, s gazdag bitoráros létére nem restell a szegények és megvetettek társaságában lenni; velük együtt keresi, imádjja az Istent. Itt találja meg az apostol a kapcsolati pontot, itt kezdi hirdetni az ígét. S ime, ennek a Lidiának „*az Ur megnyitá a szívét, hogy figyelmezzon arra, amit Pál apostol mond vala.*“ Lidia megtér s vele együtt egész háza népe. Itt van Pál apostol európai missziói működésének első gyümölcse. Nem kicsinyli, pedig ugyancsak csekély kezdet

olyan sok fáradság után; hanem hálát ad Istennek, mert tudja, hogy az Ő műve.

Az Urnak ereje nyilatkozik meg a misszió munkájában mindenkor. Ha olvassuk a misszió történetét és vizsgáljuk a hittérítők életét, csudálkozva látjuk, mint dőlnek le az akadályok, amelyek évtizedeken át meghiusítottak minden munkát, mint olvadoz a szívek jégkérge, mint fakadnak az evangéliom virágai s érnek áldott gyümölcsei. Igaz, kicsiny mustármagszerű a kezdet mindenütt, de biztató és akárhány helyen csodálatra ragad bennünket, hogy mi volt és mi lett!

Az Urnak műve ez. Ő vezeti szolgálait. Ő nyitja meg a szívek zárait. Ő szántogatja és öntözgeti a barázdákat, hogy a bele hintett jó mag kikelhessen és gyümölcsöt teremjen. Tehát a munka nem hiába való. Áldozataink nem vesznek kárba. S ha a népirtó gyilkos háborukban százakba, sőt ezerekbe kerül egy-egy embernek elpusztítása, sokat magasztalt kultúránk nagyobb dicsőségére: úgy bizonyára megérdemli a békesség műve, hogy egy-egy lélek megmentéséért meghozzuk csekély áldozatainkat.*)

Fel tehát a legszebb mentő munkára, fel! Tegyük magunkévá a misszió szent ügyét! Nagy a munkatér, amelyen működik, mert ott van mindenütt, ahol Istent kereső emberszív dobog. De hatalmas az eszköz, amellyel dolgozni hivatva van: az evangéliom minden hívőknek üdvösségére. Ereje maga az Ur, minden jónak elkezdője és elvégzője. Ő cselekedjék velünk és általunk is szent neve dicsőségére, szent országa javára! Ámen.

Imádság. Mindenható Isten, szerető mennyei Atyánk! Nagy dolgokat cselekedtél mivelünk, ezért örvendezünk. Szent Fiadban elküldéd a világ világosságát, hogy aki Őt követi, ne járjon a setétségben, hanem az Élet világossága legyen annak. Hála, hogy e világosság nekünk is megjelent s hogy az evangéliom népe e hazában is szabadon élhet hitében s igazságos törvények oltalma, nemes király uralkodása alatt akadálytalanul építheti anyaszentegyházadat. Hála, hogy az evangéliom tiszta forrásából lelkünk kegyelmet, békességet és új életet meríthet.

Terjeszd ki ránk, Atyánk, áldásodat, hogy a vett drága javakkal hiven sáfárkodjunk s az evangéliom boldogító kincseivel örömmel gazdagítsuk mindazokat, akik Téged keresnek. Áldd meg e célból missziói egyesületünk munkáját; hallgasd meg az országod terjedéséért lángoló szívek imáit; tedd gyümölcsözővé adományunkat. Uram, nagy a munkatér; tengernyi szív eped még tudva és tudatlanul utánad. Küldj hozzájuk buzgó munkásokat! Engedd, hogy más fegyverrel soha se küzdjünk, más eszközzel soha se munkálkodjunk, mint a szent evangéliommal. Engedd tapasztalni a Te hatalmadat, a Te áldozatodat, hogy Téged, egyedül Téged dicsőítsen munkánk kezdete, folytatása és vége, Szent Fiad, az Ur Jézus Krisztusért. Amen.

*) Az amerikaiak kiszámították, hogy az indiánusok ellen folytatott hadjárataikban egy indiánusnak megölése 4 millió márkába (tehát majdnem 5 millió koronába) került. L. E. Strümpfel: Was jedermann heute von der Mission wissen muss, Berlin, 1901, Verlag von Martin Warneck; a 161. oldalon.

Müller György, a bristoli árvák atyja, az angolok Franckeja.

(Németből B. R.)

(Folytatás.)

Isten meghívta volt szolgáját. Müller hittérítő akart lenni. Ezen szándékában megerősítette az időközben Hälleba került nagy s jó hírnévnek örvendő Tholuck egyetemi tanár, aki számos fiatal emberre áldásos befolyást gyakorolt. Hazautazott édesatyjához, hogy kikérje tőle teendő lépéséhez atyai beleegyezését. György atyja azonban nemcsak hogy nem örült fia elhatározásán, hanem ellenezte is azt és mikor látta, hogy fia állhatatosan megmarad szándéka mellett, minden segílyt megvont tőle. György leverten bár, de el nem csüggedve érkezett vissza szülői házából, és mivel atyai engedély nélkül nem vették fel a berlini missziói intézetbe, egyelőre megelégedett azzal, hogy havonként több mint háromszáz missziói lapot terjesztett el az ország különböző vidékein. Ez időben ismerte meg a Francke alapította nagy árvaházat, amelyben néhány hónapon át szabad lakást és ellátást élvezett, ami nagy fontossággal volt későbbi életére. Itt hetenként többször maga köré gyűjtötte a hívó deákok seregét, hogy úgy magát mint őket a Wagner házában látott és tanult módon énekel, imával és Isten igéjével építse.

1829. tavaszán Tholuck ajánlatára elfogadta a londoni zsidómissziói társulat által fenntartott egyik missziói állást. E célból átköltözött Londonba, hol nagy szorgalommal hozzálátott a hébernyelv tanulmányozásához és tettvagyát kielégítendő megkérte elnökét, hogy adja egy idősebb és tapasztaltabb hittérítő mellé segédnek, hogy így az Ur számára, az Ő országa érdekében valamit tehessen. S míg a válasz késett, cselekvésvágyát úgy elégitette ki, hogy a londoni zsidókat közös megbeszélésre magához hívta, gyermekeiket maga köré gyűjté és egy vasárnapi iskolában tanítá őket. Szándéka az volt, hogy faluról-falura fog járni, isten igéjét hirdetve keresztyének és zsidók között egyaránt, amint azt a szükség épen megkívánja és az alkalom megengedi. Lukács 10, 4. alapján pedig elhatározta és be is jelentette egyesületi elnökének, hogy jóllehet a társulatot akarja minden erejével szolgálni, ettől fizetést nem kíván,ilyent el nem fogad. Mivel ezen ajánlatát nyájasan bár, de visszautasították, az egyesület kötelékéből kilépett és oly utakat választott a maga számára, amelyeket ő helyeseknek tartott.

Elment Angolország déli részeibe és elérkezett ez utjában Teigmouth városába is, ahol véletlenül üresedésben volt a lelkészi állás. A sok kérésnek engedve, elfogadta az állást, de azon kikötéssel, hogy fizetést el nem fogad és predikálásával nem lesz egy helyhez kötve.

1830-ban házasságra lépett egy Growes nevü jámbor és istenfélő hajadonnal, akivel Lukács 12, 33. alapján megállapodott abban, hogy mindenüket eladják és az így bevett összegből alamizsnákat osztogatnak. Ő ugyanis meg volt győződve arról, hogy ez, valamint a fentebb említett szentírásbeli íge Istennek szent és komoly akarata reájok nézve t. i. hogy mindenüket

adják oda a szegény szükölködőknek, s hogy a magok számára embertől soha semmit ne kérjenek. „Megadja azt a jóságos Isten annak, aki benne feltétlenül megbizik.“ S Müller még évtizedek mulva is vallotta és vallhatta, hogy e nézetét, illetőleg elhatározását soha sem kellett megbánnia. „Mert — mint mondja — csak így tapasztaltam valójában, hogy Isten Isten, aki gyermekeinek imáit meghallgatja és még a legcsekélyebb dolgokban is szeretettel viseltetik irántuk.“ A pénznek Müller szemében csak annyiban volt értéke, amennyiben azt Isten dicsőségére fordíthatta. Mint Istennek hű sáfára, közvetlen Isten kezéből akart élni, akinek igéjét mindig komolyan, lehetőleg betű szerint vette és soha meg nem szégyenült vele. Mindazáltal nem volt vallásos rajongó; vallási meggyőződését, mint egyéni nézetét soha senkire rá nem erőszakolta.

Hogy mily komolyan vette a szent Írásban kifejezett isteni akaratot, semmi sem mutatja jobban, mint az ő imaélete (Gebetsleben). Rendületlenül bizott az ő, de mások imáinak is Isten részéről való meghallgattatásában azon ígéretek alapján, melyeket Isten igéje magában foglal. Erősen meg volt győződve, hogy mindenki, aki próbát tesz ez irányban, tapasztalni fogja okvetlenül ennek valóságát. — „Mi — úgymond — hitünk s imánk révén Isten tökéletességéből (Fülle) tetszésünk szerint meríthetünk. Az olyan ima, melyet a meghallgatásba vetett hit nélkül mondunk el, nem ér s nem használ semmit, de ér s használ sokat az olyan ima, amelyben a hívő lélek feltétlenül bízik az Ur ígéréteiben.“ Müller gyermeki hittel s nem egyszer gyermek módja szerint szokott imádkozni — még a legcsekélyebb dolgokért is. Ha pl. kulcsot vesztett el, imában Istenhez fordult, engedje azt megtalálnia; vagy ha valaki az ígért órában meg nem jelent, imádkozott, hogy Isten gyorsítsa meg az illető lépteit, vagy ha a Szentírás valamely helye nem volt eléggé világos előtte, felvilágosításért könyörgött Istenhez, stb. stb., de mindig úgy, hogy a meghallgatás idejét s módját Istenre bízta.

Müller azonban mindennek dacára nem hódolt ama nézetnek, hogy az ember kötelességét az imádkozással kimerítheti; ellenkezőleg, ő ahhoz, hogy „imádkozzál!“ — szóval, de tettel is mindig hozzáfűzte, hogy „dolgozzál!“ és — „várakozzál!“ és jóllehet igen-igen sok s nehéz megpróbáltatáson kellett keresztülmennie, hite nem lankadt, hanem mindinkább növekedett, úgy hogy rövid idő alatt alkalmas eszközzé vált Isten kezében nagy cselekedetek végzésére az Ő országában. (Folytatása következik.)

Irodalom.*)

— **Payr Sándor**, a soproni theológiai akadémia mélytudományu és ékeztollú tanára három nagyszerű egyháztörténeti monografiával ajándékozta meg az utóbbi időben a magyar társadalmat.

1. **Mária, a humanista magyar királyné.** Jelen művében a szerző a szerencsétlen II. Lajos királyunknak nejét, illetőleg özvegyét ünnepli,

*) Ezen rovatban *rendszerint* csak a szerkesztőséghez beküldött könyveket ismer-
tetünk.

azt a nőt, ki hibái mellett is, melyek különben korának és a humanistáknak hibái voltak, oly jelességekkel dicsekedhetett, melyeknél fogva mindenkinek rokonszenvét megnyeri. Gyenge férjének erélyes és kiváló szellemi tehetségekkel felruházott neje, ki a nemzeti pártot is valóságos lelkesedésre tudta hangolni, s idegen származása és neveltetése dacára kész volt birtokait áruba bocsátani és hadi költségekre felajánlani. Ami azonban minket protestánsokat különösen érdekel, az a reformációhoz való vonzódása s Lutherhez való viszonya. Nem rajta mult, hogy a római egyháznak teljesen hátat nem fordított: családi és politikai okok tartották vissza e lépéstől. A monográfia igen érdekesen és szépen van megírva. Bizonyosan lankadatlan figyelemmel hallgatták a pápai evang. leányegylet tagjai, mikor hangversenyükön a szerző szokott lelkesedéssel felolvasta. A mű igazi mintaképe az ily felolvasásoknak, mely amellet, hogy történetileg hű képét adja a rajzolt kornak, az egészen végig vonuló melegség s az itt-ott felcsillámló humor soha a figyelmet lankadni nem engedi. — A könyvecske végén a szerző Haán Lajos és Gaál Mihály fordításában bemutatja négyhangú kottaletéttel Mária királyné egyházi énekét, melyről Kolde erlangeni tanár végre kimutatta, hogy csakugyan maga Mária írta ezt a vallási üdöztetésről szóló éneket.

2. Muzsaji Wittnyédi István soproni prókátor és evangélikus főember. E mű először a Protestáns Szemle 1905. évfolyamában jelent meg. Szerző Wittnyédynek, ki akár mint hazafi, akár mint vallásos protestáns vezérférfu, akár mint tudós művelt ember, akár mint politikus, vagy szerető családapa és nemes barát a 17. századnak mindenképen kiváló alakja, könyvében oly emléket állított, minővel kevesen dicsekedhetnek. A nagy magyar életrajza oly érdekesítően van megírva, hogy az ember mindaddig le nem teszi a könyvet, míg az egészet el nem olvasta. Ami annyira érdekessé teszi, az a szép és lelkes megírás s az ismertetett történeti alak kiválóságán kívül, a nagy gondosság, mellyel szerző az anyagot a legapróbb részletekig feldolgozta, a szeretet, mellyel tárgyán csüngött, a sokoldalúság, mely a munkában feltalálható s melynél fogva nemcsak az egyház, hanem a hazai politika, művelődés- és irodalomtörténet emberei is élvezettel és haszonnal olvashatják. Wittnyédy története korának is története s aki Payr tanár jelen művét elolvasta, büszkén, mert joggal vallhatja, hogy ismeri hazánk történelmének azt a korszakát, melyet a politikai és vallás-szabadság majdnem végzetessé vált letiprása s a katolikus főpapság hazaáruló ellenreformációi törekvései jellemeznek, s ismeri azt nemcsak nagy vonásokban, hanem a legnagyobb részletességgel. Mintha csak történeti regényt olvasott volna, s azt is a javából! Wittnyédy nemes alakja megnyeri mindenkinek érdeklődését s rokonszenvét, a hazafiét hazájának és fájának lángoló szeretetével s azzal a csodálatraméltó buzgóságával, mellyel a magyar nyelv terjesztésén magyar iskolák emelésével s egyébként is fáradozott, az evangélikus emberét ama reakciós, minden protestáns emberre nézve veszélyes korban tanusított hitbeli állhatatosságával s az egyházi ügyek körül kifejtett tevékenységével, a magyar ipar- és kereskedő állam barátját gyakorlati érzékével, melynélfogva a magyar nemeseket is kereskedelmi és iparvállalatokban való részvételre serkenti. Mindenképen nagy ember ez a soproni prókátor, méltó hogy életének ismertetését oly avatott embertől kaptuk, aminő a jelen monográfia szerzője.

3. Mária Dorottya nádorasszony. *Egykorú napló és eredeti levelek tükrében.* Ha Mária Dorottya egykoru halotti tudósítója megjegyezte, hogy a nagy nádorasszonynak alkotásokban gazdag élete biographust követel, Payr tanárban akadt neki. A szerző József főherceg édesanyját teljes mértékben méltányolja. Egykoru napló és eredeti levelek alapján tünteti fel a nagy asszony életét. A gyengéd, gyermekeit lángolóan szerető családanyát,

a minden jóért lelkesülni tudó, a szegényeket, különösen pedig egyházát, hitfeleit támogató emberbarátot s a gyermekeitől elragadott, Bécs szellemétől pedig idegenkedő boldogtalan száműzöttet állítja e nőben szemünk elé, olyképen, hogy mindenki vele örül, vele szenved s önként kívánja, bárcsak sok ily nemes nő lett volna a Habsburg-családban, kik gyermekeiket magyarnak nevelik s jó angyalként veszik körül a sok nép sorsát intéző uralkodó családot. — E füzetke is méltán sorakozik az előbbeniekhez, hasonló alaposág jellemzi, ugyanaz a melegség lengi át s egyazon szépség teszi értékessé.

Mind a három füzetet, melyeknek ára sajnos egyiken sincs jelezve, mindenkinek a legmelegebben ajánljuk. Oly művek ezek, melyeket nemcsak haszonnal, hanem élvezettel is lehet olvasni. Vajha minél több ily monografiával ajándékozná meg a szerző evangélikus egyházunkat s az egész magyar társadalmat. —s.

— **Házi oltár.** *Iskolák és magánosok házi buzgólkodására szánt evangéliumi elmélkedések.* Irta Raffay Sándor. I. adventtől—pünkösdig. Ara 1 kor. 50 fillér.

A Luthertársaság 63. kiadványa fekszik előttünk: Raffay Sándornak, a volt pozsonyi theol. akad. tanárnak s jelenlegi budapesti magyar lelkésznek „Házi oltár“ című ájtatos könyve, melyben a szerző, az egyházi év első felének minden vasárnapjára és ünnepnapjára a régi egyházi evangéliumi perikopákat dolgozta fel, nem gyakorlati írásmagyarozatképen, hanem a családi kör számára készült az illető vasárnap vagy ünnepnap jellemző eszméit feltüntető rövid elmélkedések alakjában. Korunk mozgó eszméire és irányzataira is lehetőleg mindenütt ráutalt, az evangéliom fényével világítván meg azokat. Az előadás szemléltető és meleg, szellemmel és erővel teljes. A könyv hiányt pótol a magyar vallásos irodalomban s mindazokat a köröket, melyeknek szerző művét szánta bizonytalán hálára kötelezte. Csak kár, hogy az elmélkedések nem terjednek ki minden napra, a hétköznapiakra is, s hogy egyelőre az egyházi évnek csak első felét ölelik fel.

— *Gyurátz Ferenc* **Lelki Vezér** című imakönyvének kiadási jogát is a *Luthertársaság* szerezte meg. A könyv március közepén már 9. kiadásban fog megjelenni. Ara vászonba kötve 1 K 50 f. Örvendetes, hogy a Luthertársaság ezen imakönyv megszerzésével egy értékes és kelendő kiadványhoz jutott s kívánatos, hogy ezen első sorban konfirmandusok számára készült „Lelki Vezér“ ezentúl is az eddigi közkelettségnek s keresettségnek örvendjen. Megrendelések a Luthertársaság evang. könyvkereskedéséhez, Budapest VIII. Szentkirályi utca 51/a intézendők.

Egyházi élet.

Belföld.

— **A magyarhoni ágost. hitvallású evang. misszióegyesület** február 2-án Pozsonyban tartott *alakuló közgyűlése* s a vele összefüggőleg rendezett *első országos missziói ünnep* Isten látható áldásától kísérve, vára-kozáson felül sikerült. Annak dacára, hogy semmiféle reklámot sem csináltunk s meghívót is csak azoknak küldtünk akik belépésre jelentkeztek, mégis az ország minden részéből felzarándokoltak a lelkes misszióbarátok Pozsonyba, hogy részt vegyenek ezen hitünk sziklaalapján létesült s annak terjesztését célzó egyesület alakuló közgyűlésén. Jóleső örömmel töltötte el a gyülekezet könyvtártermében összegyülekezett körülbelül 100 egyesületi

tagot, hogy egyházunk nagyjai közül a bányakerület kiváló felügyelője Zsilinszky Mihály ő excellenciája is megjelent körünkben, ezzel is kimutatva, hogy ő sem hiányozhatik ott, ahol nem szónoklatokkal, hanem komoly egyházi munkával akarják építeni és erősíteni Sionnak falait. Püspökeink közül Balták Frigyes dr., Zelenka Pál és Gyurácz Ferenc levelekben mentették ki távolmaradásukat; a magyar ev. ker. missziói szövetség elnöke Eördögh Árpád dr., szegedi kir. ügyész pedig valódi evang. keresztyén lelkülettől áthatott levelben kívánta Isten gazdag áldását egyesületünkre. A közgyűlésről felvett jegyzőkönyvet lapunk következő számában egész terjedelmében közöljük, azért itt most csak azt jegyezzük meg, hogy világi elnökké *Steltzer* Endre Pozsony városi tanácsost, egyházi elnökké *Scholtz* Ödön ágfalvai lelkészt, jegyzővé *Pröhle* Károly soproni theol. akad. tanárt, pénztárossá *Broschko* G. A. s ellenőrré *Morhács* Márton budapesti lelkészt választották, a 16 tagu missziói bizottság tagjaivá pedig Dobrovits Mátyás dr. pozsonyi orvos, lic. Schmidt K. J. és *Pröhle* Henrik pozsonyi lelkészek, Kovács Sándor pozsonyi és Stráner Vilmos soproni theol. akad. tanárok, Bohus Károly franzfeldi lelkész és országgyűlési képviselő, Jánosy Lajos komáromi esperes-lelkész, lic. dr. Daxer György békéscsabai főgimn. tanár, Löw Fülöp locsmándi, Beyer Teofil kőszegi, Mesterházy Sándor nemespátrói Skrovina Otto turócszentmártoni, Walsér Gyula dr. iglói, Steinacker Róland svedléri, Jánoska György lipótszentmiklósi és Rédei Károly pusztaföldvári lelkészek lettek. Az egyesület védőivé dr. Baltik Frigyes és Gyurácz Ferenc püspököket, dr. Zsilinszky Mihály egyházkerületi felügyelőt és Stettner Gyula esperest választotta meg a közgyűlés. — Hogy a pozsonyi gyülekezetben milyen nagy lelkesedés mutatkozott az ügy iránt, legszebben mutatja az, hogy ezen egy gyülekezetben eddig 67 rendes és 107 pártoló összesen 174 tag csatlakozott egyesületünkhöz. Azért érthető volt az a rendkívüli érdeklődés is, mely az első országos missziói ünnepély iránt ugy magában Pozsony városában, mint Pozsony- és Mosonmegyékben megnyilvánult. Az ünnepélyt a délutáni és esti órákban 3 istentisztelet vezette be. A magyar istentiszteleten, melyet a liceumi ifjuság karéneke is nagyon emelt, a megbetegedett ünnepi szónok, Jánosy Lajos esperes helyett *Pröhle* Henrik pozsonyi lelkész tartotta a szent beszédet, melyet mai számunkban egész terjedelmében közlünk. A kis templomban *Morhács* Márton budapesti lelkész predikált a nagy számban összesereglett tót hiveknek, míg a német istentiszteleten a lic. *Schmidt* K. J. lelkész által végzett gazdag liturgia után *Löw* Fülöp locsmándi lelkész intézett nagyhatásu missziói predikációt a templomot megtöltött hivekhez. Itten az egyházi vegyeskar adott elő egy szép karéneket. Az offertoriumok 161 K 49 fillért jövedelmeztek egyesületünk javára. — Este 7 órakor a liceum tornatermében folyt le az *első országos misziói ünnepély*. A tágas termet a szó szoros értelmében az utolsó zugig megtöltötte a közönség. Ott volt Pozsony evangélikus gyülekezetének színe-java, összes tanintézeteink ifjusága, a vidékről számos lelkész, felügyelő, tanító, gyülekezeti tag s ami különösen jóleső érzést fakasztott mindenfelé: Hollerung Károly modori esperes-lelkész s Brand Vilma igazgatónő, modori felső leányiskolánk kedves növendékeivel. Az egyházi énekkar Mozartnak „Szárnyain az áhitatnak“ kezdetű vegyeskarával nyitotta meg az ünnepélyt, mire lic. Schmidt K. J. intézett magyar majd német nyelven nagyhatásu megnyitó beszédet a közönséghez. Ujházy Barna theol. akad. hallgató Sántha Károlynak: *Apostol* című költeményét adta elő, mire *Scholtz* Ö. ágfalvi lelkész tartott előadást „Misszióegyesületünk feladatáról“. Most újból a vegyeskar énekelte Erk L. „Ein geistlich Abendlied“ című megható esti énekét, mire *Weishaupt* Márton a Lipesei

Misszió felügyelője mutatott be tanulságos és építő előadás keretében képeket a keletafrikai missziómezőről. A záróimát Morgenthaler Ferenc újpázuai lelkész tartotta s a vegyeskar Reichardtnek „Bleibe bei uns“ című énekével zárta be az elejétől végig magas színvonalon tartott ünnepet. Eközben az idő $\frac{1}{2}$ 10-re járt, úgy hogy Klein Henrik theologusnak német szavalatát ki kellett hagyni. Banket természetesen nem volt, mivel egyesületünknek az is egyik célja, hogy egyházi ünnepélyeinket megtisztítsa az ilyen világi sallangoktól, hol a pohárcsengés és cigányzene lerontja mindazt, amit előbb építeni igyekeztünk. Hála legyen a pozsonyi nemes gyülekezetnek s egyházi és világi vezetőinek, amiért mindent megtettek az alakuló közgyűlés sikerének biztosítására, hála legyen a mindenható Istennek, amiért minden mi gyarló emberi igyekezetünket áldására méltatta. Az ő áldása kísérje egyesületünket szent működésében, hogy legalább megközelíthessük azt, amire az Ő nevében vállalkoztunk.

— **A misszióegyesületnek rendes és pártoló** tagjai vannak. A rendes tagok évi 3 K —, a pártolók évi 1 K tagsági díjat fizetnek, mely összeg az egyesület pénztárosához, Broschkó G. A. lelkészhez, Budapest IV. ker., Deák-tér 4., I. emelet küldendő. Ugyanoda küldik azok is tagsági díjukat, akik mint *alapító tagok*, a rendes tagsági díj tőkéjét, 100 koronát, akarnak alapítványul egyszer s mindenkorra befizetni. Az egyesület tagjául jelentkezni Steltzer András, pozsonyi városi tanácsos, világi elnöknél és Scholtz Ödön ágfalvi lelkész egyházi elnöknél lehet.

— **Missziói körutazás.** Weishaupt Márton missziói felügyelő, ki misszióegyesületünk alakuló közgyűlésén a Lipcei Missziót képviselte, meghívás folytán több más gyülekezetet is meglátogatott s a hívők nagy sokasága előtt mindenütt missziói előadásokat tartott. Február 3-án Oroszvár, 4-én Németjárfalu, 5-én Gálos, 7-én Sopron volt soron, hol délután a templomban, este pedig a liceum tornacsarnokában beszélt a három intézet tanári kara, ifjúsága és nagyszámú közönség előtt. 8-án Fertőmeggyes, 9-én Harka, 10-én Ágfalva, 11-én Kőszeg, 12-én Locsmánd látták vendégül, 14-én pedig Budapesten beszélt délelőtt a deáktéri, délután pedig a fasori templomban. 15-én még a Szerémségbe is leutazott, hol Újpázuán fejezte be a missziói előadások láncolatát. Természetes, hogy a hívek mindenütt szép áldozatot is tettek a misszióügy oltárára.

Külföld.

— **A messzinai valdens gyülekezet** lelkészét, kinek szörnyű halálát lapunk mult számában megírtuk, Chauvie Adolfnak hívták s még csak 32 éves volt. Egy óriási gerenda, melyre hegymagasságú törmelék-rakás nehezedett, tette lehetetlenné megszabadítását. Így halt meg borzasztó kínok között. Fiatal neje, Eynard Marcella s Rikárd nevű két éves fiacskája is ott feküsznek eltemetve a romok alatt. Messzinában különben hat evangélikus gyülekezet volt, négy olasz, egy német s egy angol. Scuderi Dániel baptista prédikátor egész családjával elpusztult. Ugyanezt jelentik Hulcatt messzinai anglikán lelkészről. Müllensiefen, a német evang. gyülekezet lelkésze él, de neje megsebesült, fia pedig meghalt. Reggio di Calabria két baptista lelkésze De Stefano és Stagnitta életben maradt, azonban az utóbbi neje és leánya megsebesült. De protestáns hitfeleink a *mentési munkából* is derekasan kivették részüket. Így Stefano lelkész egy létra segítségével megmentette Stagnitta nevű kartársának s még vagy 50 személynek életét. Később az ország minden részében szétszórva fekvő evangélikus gyülekezetekből is jöttek mentő csapatok, hogy ahol csak lehet, a szerencsétleneknek segítségére legyenek. Kiválóan gondos szeretettel ölelték a

sok szerencsétlen árvát keblükre, kik közül egész csapatokat helyeztek el a valdensok és methodisták árvaházaiba. Így a leirhatóan szerencsétlenség újból alkalmat nyújtott az *evangélikus felebaráti szeretet* gyakorlására, aminek hatását és jelentőségét csak akkor értékelhetjük helyesen, ha egy január 4-én Palermóban kelt levelet olvasunk, melyben ez áll: „... Magánházak, iskolák, egyletek, színházak nyitva vannak a szerencsétlen testvérek befogadására, — csak a *kolostorok* kapui maradtak zárva.“ — Olvasóink köréből több levelet kaptunk, melyekben sajnálattal jelentik, hogy szerencsétlen hitfeleink segélyezésére nem adakozhatnak, mivel a begyűlt segélyt felsőbb utasításra már az „országos segélygyűjtő bizottsághoz“ küldték Budapestre, pedig úgy maguk, mint gyülekezeteik is szívesebben adták volna azt a *valdens* gyülekezetnek, melynek létezéséről s pusztulásáról csak lapunkból értesültek. De azért néhány adomány mégis érkezett hozzánk *s talán lesznek még, akik beküldik e célra adományaikat szerkesztőségünkhöz.*

Persely.

Cselekedjünk jót mindenekkel, *kiváltképen pedig a mi hitűnknek cselédeivel.* Gal. 6, 10.

1909 január 21-től február 20-ig a következő adományokat vettük:

1. A magyarhoni ág. h. ev. misszióegyesület részére:

a) *Általános missziói célokra:* Szabó J. lk. Izmény K —.50, Battyánd vizk. offert. 22.33, Györköny offert. 3.50, Lajoskomárom missziói adománya 1908-ra 6.70, 1909-re 6.86, Nagyvázsony offert. 1.42, ismétlőiskolások Nemespatró 1.40, Dorn Károly Bonyhád 2.—, Bohus Károly lk. Franzfeld 2.—, B. R. G. —.50, Schád Bold. lk. Lajoskomárom 1.—, Lándori dr. Kéler Zoltán Budapest 5.—, Felsónána offert. 2.60, Engisch Fr. lk. Szeghegy 2.—, Marhauser Imre Bonyhád —.50, Bakonyzentlászló offert. 1.—, Csikostöttös egyház adománya 4.—; *Roth H. missziói növendék részére:* Bohus K. lk. Franzfeld 2.—, Wallandt K. lelk. Csikostöttös 2.—, Péter S. s.-lk. Csikostöttös 1.—. *Összesen: 67 K 31 f. Eddigi főösszeg 100 K 57 f.*

b) *Egyesületi tagsági díjak 1909-re:* Janoska György lelkész Liptószentmiklós 3 K. *Eddigi főösszeg 28 K.*

2. *A reformátói 400 éves jubileumának belmissziói emlékalapjára:* Özv. Purt Lajosné Ágfalva 1.—, Bohus K. lk. országgy. képv. Franzfeld 2.—, Dorn Károly Bonyhád 1.—, Albrecht G. lk. Nagyszombat 1.—, Schád Bold. lk. Lajoskomárom 1.—, Lándori dr. Kéler Zoltán Budapest 5.—, Engisch Fr. lk. Szeghegy 1.—. *Összesen 12 K. Eddigi főösszeg 24 K.*

3. *A messzinai valdens gyülekezet felsegélyezésére:* Porrogszentkirályi gyülekezet 10.—, Purt Ernő Budapest 1.—, Nemes Vigánt főkegyház 2.—, sopronbánfalvi nőegylet offert. 10.—, Ágfalva gyülekezet adománya 10.—, Lépesfalva leányegyház offert. 9.14, Ágfalva nőegylet offert. 5.14, özv. Purt Jozefa Ágfalva 1.—, Scholtz Matild Ágfalva 1.—, Woedl Teréz Ágfalva 1.—, Guerard Zsuzsánna Ágfalva 1.—, özv. Woedl Teréz Ágfalva 1.—, Schmidt János segédlelkész Ágfalva 1.—, özv. Strammer Teréz Ágfalva 1.—, Gritsch Zsuzsánna Ágfalva —.60. *Összesen 54 K 88 f.*

Minden adományokat hálással megköszönve, lapunk perselyét továbbra is előfizetőink s barátaink áldozatkészségébe ajánljuk.

Szerkesztőség.

Üzenetek.

Kérjük mindazokat, akik az első számot megtartották s ezt a számot is elfogadják, küldjék be haladéktalanul az előfizetési díjat, hogy a nyomtatandó példányok számát illetőleg véglegesen intézkedhessünk. Aki pedig nem akar előfizetni, az küldje vissza az eddigi 2. számot, avagy küldje be értük a 2 szám árát: 1 koronát. — M. J. Ny. Lapunkat szívesen adjuk a *teológiai pályára készülő középiskolai tanulóknak* is a theologusoknak engedélyezett kedvezményes áron. Örülünk, hogy épen az ifjuságnál mindenfelé érdeklődést tapasztalunk a lapunk által képviselt hitvalláshű egyházi irány és a gyakorlati keresztyén szeretetmunkásság iránt. Címére is elindítottuk a lapot

Kir. udv. műintézet templomok berendezésére.
Lüdenscheid. F. W. Jul. Aszmann, Berlin, Schützenstr. 46/47.

Ö Felsége a német császárné s több
:: fejedelmi ház udvari szállítója. ::

Oltár-, szószék- és keresztelőkő-terítők, templomi szőnyegek, urvacsorai és keresztelő eszközök, oltári feszületek és gyertya-tartók, csillárok és fali gyertyatartók, beteggyónási eszközök, oltárok, szószékek, keresztelő-kövek, padok, emléktáblák, ének-jelző táblák stb.

Katalogus, elismerések és árjegyzék ingyen és portomentesen

➡ Ajánlja: 21 generális szuperintendens, 7 kir. konzisztorium, sok építész s közel 2000 hitközség. ➡

A német császárné Öfelségének védnöksége alatt álló templomépítő egyesület tagja.

Kérjük a „Missziói Lapok“ igen tisztelt olvasóit, hogy szíveskedjenek könyvszükségletük beszerzése végett *minden alkalommal, bármily csekélységre legyen és szükségük, a*

Luthertársaság ev. könyvkereskedéséhez

Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 51/a.

fordulni. Könyvkereskedésünk *minden izében evang. vállalat*, melynek gyarapodása érdekében áll minden hitsorsosunknak.

Az egyházi irodalmon kívül szállítunk minden hazai és külföldi munkát, valamint iskolai felszereléseket gyorsan és pontosan.

Megrendeléseket *közvetlenül hozzánk* kérünk, mert utazó-ügynököket nem tartunk. Tisztelettel

A Luthertársaság ev. könyvkereskedése.

Amerikai Cottage-szivólegrendszerü orgona-harmoniumokat

a legolcsóbban szállít

Pajkr Rezső és Társa

Budapest, X., Delej-utca 11/2. sz. (Tisztviselőtelep.)

Európai rendszer szerinti harmoniumjait is ajánlja. — A remek hang, az amerikai rendszer elmés szerkezete által létrehozva, saját dicsőségét zengi. Jelentékenyen olcsóbb az amerikai gyártmánynál.

➡ **Részletfizetés 8 koronától.** ➡

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. — 5 évi jótállás.

Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig.

Zongorák, pianinók, pedálos harmoniumok

mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgonaméretekkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák.

Tanerőknek s lelkészeknek külön százalékgedmény. — Részletfizetésre minden hitelképes egyennek.